

Cauza C-393/23**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

28 iunie 2023

Instanța de trimitere:

Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

23 iunie 2023

Recurente:

Athenian Brewery SA

Heineken NV

Intimată:

Macedonian Thrace Brewery SA

Obiectul procedurii principale

Procedura principală privește un litigiu între Macedonian Thrace Brewery SA (denumită în continuare „MTB”), pe de o parte, și Athenian Brewery SA (denumită în continuare „AB”) și Heineken NV (denumită în continuare „Heineken”), pe de altă parte, cu privire la o încălcare a dreptului concurenței de către AB pe piața grecească a berii. MTB dorește ca instanța neerlandeză să declare atât AB, cât și societatea sa mamă cu sediul în Țările de Jos, Heineken, răspunzătoare în solidar pentru această încălcare.

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Această cerere formulată în temeiul articolului 267 TFUE privește competența instanței neerlandeze, în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I bis”), cu

privire la acțiunea introdusă împotriva AB. În acest context, apare întrebarea dacă prezumția de influență determinantă a societății-mamă asupra filialei afectează aprecierea îndeplinirii condiției ca între cererile formulate împotriva celor două societăți să existe o legătură atât de strânsă încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp.

Întrebările preliminare

1. Într-un caz precum cel din speță, atunci când își evaluează competența în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis, cu privire la filiala stabilită într-un alt stat membru, instanța de la domiciliul societății-mamă trebuie, în contextul cerinței privind legătura strânsă prevăzută la această dispoziție, să plece de la prezumția, acceptată de dreptul material al concurenței, unei influențe determinante a societății-mamă asupra activității economice a filialei care face obiectul litigiului?

2. În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, cum trebuie îndeplinit în acest context criteriul formulat în Hotărârile [Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37) și Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449)]? În acest caz, dacă se contestă influența determinantă a societății-mamă asupra activității economice a filialei, pentru admiterea competenței în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis cu privire la filiala în cauză este suficient că nu se poate exclude în prealabil faptul că a existat această influență determinantă?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 101 și 102 TFUE

Articolul 4 alineatul (1) și articolul 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 MTB este un producător de bere stabilit în Grecia, care activează pe piața grecească a berii. AB este un producător de bere stabilit în Grecia, care face parte din grupul Heineken. Heineken este o societate cu sediul în Țările de Jos care stabilește strategia și obiectivele grupului Heineken. Ea nu are și nu a avut activități operaționale în Grecia. În perioada relevantă în această procedură, Heineken a deținut în mod indirect aproximativ 98,8% din capitalul social al societății AB.
- 2 Prin decizia din 19 septembrie 2014, autoritatea de concurență din Grecia a stabilit că, în perioada septembrie 1998 - 14 septembrie 2014, AB a abuzat de poziția sa economică dominantă pe piața grecească a berii și că acest lucru trebuie calificat drept o încălcare unică și continuă a articolului 102 TFUE și a articolului 2 din Legea concurenței din Grecia.

- 3 MTB a sesizat Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos, denumit în continuare „Rechtbank”) solicitându-i să constate că Heineken și AB sunt răspunzătoare în solidar pentru încălcarea dreptului concurenței pe piața grecească a berii, menționată anterior, și să le oblige în solidar la despăgubirea integrală a prejudiciului suferit de MTB în urma acestei încălcări. Heineken și AB au solicitat, cu titlu incidental, ca Rechtbank să se declare incompetent să se pronunțe asupra acțiunilor formulate împotriva AB. Rechtbank a admis această cerere și s-a declarat incompetent cu privire la acțiunile introduse împotriva AB.
- 4 În apel, Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos, denumită în continuare „Gerechtshof”) a anulat hotărârea rechtbank și a respins cererea incidentală de declinare a competenței. Ulterior, Heineken și AB au declarat recurs în casație la instanța de trimitere, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos).

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 5 Rechtbank a hotărât în primă instanță că, în temeiul normei principale de la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul Bruxelles I bis, acesta are competența de a se pronunța asupra acțiunilor formulate împotriva Heineken, întrucât Heineken are sediul în Amsterdam. Cu toate acestea, în ceea ce privește AB, Rechtbank consideră că nu există competență în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis, deoarece nu se respectă cerința, prevăzută la această dispoziție, de a exista o legătură strânsă între cererile formulate împotriva Heineken și cele formulate împotriva AB.
- 6 Pentru a-și susține anularea hotărârii pronunțate de Rechtbank, Gerechtshof consideră în primul rând că, în evaluarea acuzațiilor la dresa Heineken, instanța neerlandeză nu va putea decât să furnizeze o opinie cu privire la acțiunile AB și la decizia autorității de concurență din Grecia. Dacă aceeași chestiune este prezentată instanței elene, nu este exclus ca aceasta să ajungă la o altă concluzie decât instanța neerlandeză. Prin urmare, având în vedere acest risc de hotărâri ireconciliabile, s-a respectat, în principiu, cerința de la articolul 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis ca între cereri să existe o legătură atât de strânsă încât să fie oportună examinarea și judecarea lor în același timp.
- 7 Caracterul admisibil al cererilor formulate împotriva Heineken va putea fi stabilit în acțiunea principală. Numai în cazul în care admiterea trebuie considerată, în mod rezonabil, exclusă în prealabil, prezentarea cauzei în fața instanței neerlandeze poate fi considerată o utilizare abuzivă a dispozițiilor privind competența din Regulamentul Bruxelles I bis. Acest lucru nu este valabil în cazul de față. În acest moment, nu se poate exclude cu suficientă certitudine că AB și Heineken trebuie considerate o singură întreprindere din punctul de vedere al dreptului concurenței.
- 8 Pentru întrebarea, relevantă din punctul de vedere al dreptului Uniunii, dacă AB putea preconiza în mod rezonabil că va fi chemată în fața instanței neerlandeze,

este relevant că AB vinde bere în Grecia sub marca Heineken și că face parte din grupul Heineken. Acuzația care i se aduce este faptul că, la vânzarea acestei beri, printre altele, pe această piață, ea abuzează de poziția sa de putere. Faptul că această acuzație vizează și Heineken și este prezentată instanței de la sediul acestei societăți putea fi prevăzut în mod rezonabil, având în vedere că acuzația este direct legată de calitatea sa de membru al acestui grup și de marca de bere în privința căreia drepturile sunt deținute de grupul Heineken.

- 9 Heineken și AB contestă în casație hotărârea *Gerechtshof*. Ele consideră, printre altele, că *Gerechtshof* nu a analizat în mod suficient dacă Heineken a exercitat o influență determinantă asupra comportamentului AB și dacă, prin urmare, ele pot fi luate în considerare ca o singură întreprindere.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 10 Cauza de față privește aplicarea în dreptul privat a legislației europene în materie de concurență (articolele 101 și 102 TFUE). Potrivit jurisprudenței Curții, entități juridice diferite pot fi abordate pentru o încălcare unică a dreptului concurenței atunci când ele constituie o singură întreprindere, noțiune care indică, în acest context, o unitate economică.¹ Se poate vorbi despre această situație atunci când societatea-mamă își exercită controlul asupra comportamentului filialei sale, fapt care poate fi demonstrat arătând că societatea-mamă are posibilitatea de a exercita o influență determinantă asupra comportamentului filialei și că, în plus, și-a exercitat efectiv această influență sau că această filială nu își stabilește în mod independent comportamentul pe piață, ci urmează în principal instrucțiunile care îi sunt furnizate de societatea-mamă, având în vedere în special legăturile economice, organizatorice și juridice dintre aceste două entități juridice. Această influență determinantă este prezumată dacă societatea-mamă deține, în mod direct sau indirect, întregul sau aproape întregul capital al filialei. Această prezumție poate fi însă infirmată arătând că, în pofida faptului că deținea (aproape) întregul capital al filialei la momentul în care practica era în desfășurare, societatea-mamă nu a furnizat instrucțiuni filialei și nu a fost implicată în mod direct sau indirect, în special prin intermediul administratorilor numiți, în luarea deciziilor filialei cu privire la activitatea economică în cauză.²
- 11 În Hotărârea din 21 mai 2015, *CDC Hydrogen Peroxide* (C-352/13, EU:C:2015:335, punctele 21-25 și 33), Curtea s-a pronunțat deja cu privire la competență în temeiul (predecesorului) articolului 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis în contextul dreptului concurenței. În acea cauză, Curtea a statuat că este vorba despre aceeași situație de fapt și de drept, deoarece întreprinderile în

¹ A se vedea, printre altele, Hotărârile din 14 martie 2019, *Skanska Industrial Solutions și alții*, C-724/17, EU:C:2019:204, punctele 28-47, și 6 octombrie 2021, *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, punctele 32-44.

² A se vedea, printre altele, Hotărârea din 12 mai 2022, *Servizio Elettrico Nazionale și alții*, C-377/20, EU:C:2022:379, punctele 105-112.

cauză participaseră în mod diferit, pe plan geografic și temporal, la o încălcare unică și continuă constatată printr-o decizie a Comisiei. Curtea consideră, prin urmare, că era previzibil pentru acestea că riscau să fie acționate în justiție în statul membru în care cel puțin una dintre ele are domiciliul, având în vedere că participaseră la o încălcare unică, stabilindu-se astfel că erau răspunzătoare pentru prejudiciile rezultate.

- 12 În Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, punctul 64), și Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, punctele 45-46), Curtea a statuat că instanța trebuie să ia în considerare toate informațiile de care dispune, inclusiv contestațiile formulate de pârât. Cu toate acestea, în etapa determinării competenței nu trebuie desfășurată o procedură de administrare a probelor privind elementele de fapt în litigiu care sunt relevante atât în ceea ce privește problema competenței, cât și în ceea ce privește existența dreptului invocat.
- 13 Cazul de față diferă de cel din cauza CDC Hydrogen Peroxide, deoarece pretinsa încălcare a dreptului concurenței nu a fost constatată de Comisia Europeană, ci de autoritatea de concurență din Grecia, și numai cu privire la filiala AB. Este cert că Heineken nu a desfășurat ea însăși, în mod direct, operațiuni efective pe piața grecească a berii. Acțiunea introdusă împotriva Heineken se bazează pe afirmația MTB potrivit căreia, în perioada în care a avut loc încălcarea articolului 102 TFUE de către AB, Heineken și AB constituiau o singură întreprindere, întrucât Heineken a exercitat o influență determinantă asupra activității economice în cauză a AB, iar Heineken este, pentru acest motiv, răspunzătoare în solidar pentru pretinsa încălcare. Prin urmare, legătura strânsă menționată la articolul 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis se poate baza numai pe pretinsa influență determinantă. Dacă, precum în cazul de față, pârâtul contestă în mod motivat afirmațiile reclamantului în această privință, se pune întrebarea dacă în cadrul evaluării competenței sale în temeiul articolului 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis, în conformitate cu Hotărârile Kolassa și Universal Music International Holding, instanța trebuie să plece de la prezumția menționată anterior la punctul 10, potrivit căreia societatea-mamă exercită o influență determinantă atunci când deține (aproape) întregul capital al filialei. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de la sediul societății-mamă va trebui să își admită competența cu privire la acțiunea introdusă împotriva filialei străine, cu excepția cazului în care aceasta din urmă este în măsură să invalideze prezumția în prealabil (fără alte administrări de probe). Atunci când instanța nu poate pleca de la această prezumție în cadrul evaluării competenței sale, ea trebuie în schimb să analizeze în acest sens (fără alte administrări de probe), pe baza afirmațiilor și apărărilor părților, dacă există suficiente elemente de legătură pentru a considera că societatea-mamă a avut o influență determinantă asupra respectivei activități economice a filialei.
- 14 Pot exista îndoieli rezonabile cu privire la răspunsul la această întrebare. Pe de o parte, prezumția de influență determinantă acceptată de Curte urmărește să realizeze pe deplin aplicarea legislației europene în materie de concurență și este

dificil să se facă proba contrară necesară pentru răsturnarea prezumției privind influența determinantă.³ Pe de altă parte, Regulamentul Bruxelles I bis are propriile obiective și trebuie interpretat în lumina acestora. În acest context, este important ca articolul 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis să fie interpretat în mod strict, în sensul că această interpretare poate cuprinde numai cazurile menționate în mod explicit în acest regulament, deoarece aceasta derogă de la regula principală potrivit căreia instanța competentă este cea de la domiciliul pârâtului. În cele mai multe cazuri, un răspuns afirmativ la întrebarea menționată va avea drept consecință faptul că persoanele juridice care fac parte din grupuri de societăți, indiferent de statul membru în care sunt stabilite și de țara în care a avut loc respectiva activitate economică, pot fi chemate, pentru o pretinsă încălcare a dreptului concurenței, în fața instanței de la sediul persoanei juridice care deține, în mod direct sau indirect, întregul sau aproape întregul capital. Astfel, temeiul special de competență prevăzut la articolul 8 punctul 1 din Regulamentul Bruxelles I bis ar putea beneficia de un domeniu de aplicare extins.

- 15 Având în vedere aceste îndoieli cu privire la interpretarea Regulamentului Bruxelles I bis și a jurisprudenței în acest sens, Hoge Raad (Curtea Supremă, Țările de Jos) adresează întrebările preliminare de mai sus.

³ A se vedea Hotărârea din 15 aprilie 2021, Italmobiliare și alții/Comisia, C-694/19 P, nepublicată, EU:C:2021:286, punctul 58, și Concluziile avocatului general Rantos prezentate în cauza Servizio Elettrico Nazionale și alții, C-377/20, EU:C:2021:998, punctele 159 și 160.